

Teraszok és támfalak szerepének elemzése a tájkarakterben Tokaj-Hegyalján

Kivonat

Szerző: Lengyel Réka

A szőlőteraszok és támfalak Tokaj-Hegyalja tájszerkezetének és kulturális örökségének meghatározó elemei, melyek kiemelkedő ökológiai, gazdasági és tájképi jelentőséggel bírnak. A meredek lejtők erózió elleni védelmét jelentik, miközben a megfelelő vízelvezetést és a termőtalaj megőrzését biztosítják. A falak réseiben számos kisméretű élőlény talaj rejtekhelyet magának, így a biodiverzitás fenntartásának is elengedhetetlen szereplői. A teraszok, melyeket a támfalak támasztanak, kedvező mikroklímát nyújtanak a szőlőtőkék számára. Hőtároló képességüknek köszönhetően mérsékelik a hőingadozást, ezáltal egyenletesebb hőmérsékletet biztosítva a gyümölcs részére, kedvezve ezzel a bogyókérésnek. Így tehát elmondható, hogy nem csupán funkcionális, de vizuális és ökológiai értékeket képviselnek, a települések meghatározó tájképi elemei. Történelmi jelentőségük sem elhanyagolható, hiszen évszázados múltuk tekint vissza kialakulásukra, mely lenyomatokként őrzik a mesterek tudását és a hagyományokat. Megőrzésük a helyi identitás, a kulturális örökség fenntartását segíti elő. Jelenlétük a világörökségi státuszt biztosítja. A jól karbantartott teraszok növelik a borvidék turisztikai vonzerejét is, támogatják az ökoturizmust és a bor ágazat fennmaradását. A turizmus fellendülése a helyi gazdálkodók bevételeire is pozitívan hat.

Napjainkban azonban egyre jelentősebb számú szőlőterasz kerül felhagyásra, mely a támfalak pusztulását eredményezi, és negatív hatásokat ró az előbb említettekre. Kutatásom során Abaújszántón, Tállyán és Mádon mértem fel szőlőteraszokat és szárazon rakott kőfalakat, melyeknek 15%-a rossz és 19%-a közepes állapotú. Az eredmény jól tükrözi, hogy az eltűnés veszélye egyre erősebben fenyegeti ezeket a tájkarakter elemeket.

A fenntartható kezelés és rekonstrukció közösségi együttműködést követel, melyek megfelelő jogi keretek adnak iránymutatást. Ehhez elengedhetetlen az anyagi háttér, pályázati lehetőségek biztosítása, valamint az oktatásba történő integrálása a hagyományos építési technikáknak. A modern technológia alkalmazása elengedhetetlen a szőlőteraszok és támfalak jövőjét tekintve.

Összességében elmondható, hogy a garádicsok megőrzése elősegíti az ökológiai egyensúly fenntartását, a gazdasági fejlődést és a kulturális identitás erősítését. Hozzájárulnak a hagyományos tájszerkezethez, a turizmus erősítéséhez, valamint Tokaj-Hegyalja egyedi, megismételhetetlen megjelenéséhez.